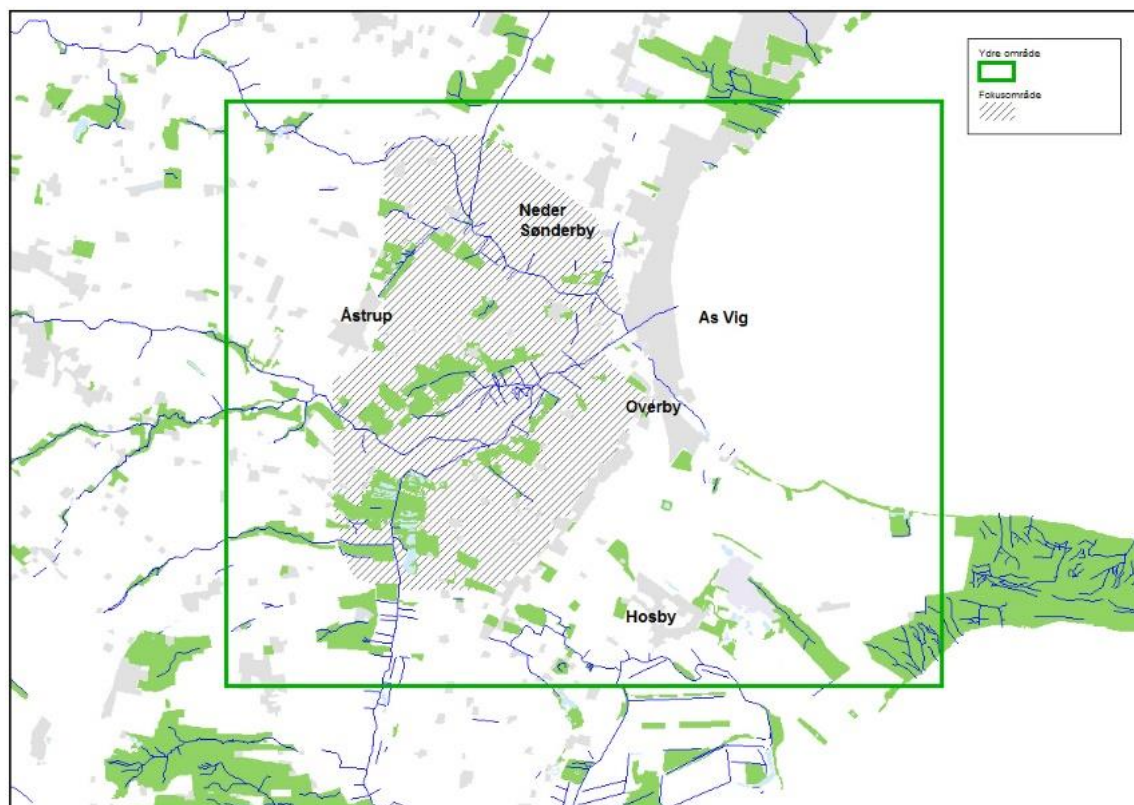

MULTIFUNKTIONEL JORDFORDELING VED AS VIG

AFRAPPORTERING AF PROJEKT 7846 JORDFORDELING – DANMARKS STØRSTE PUSLESPIL

Figur 1 – Ydre afgrænsning omfatter hele Åstrup kær, hvor Skjold Å og Rårup Å mødes ved udløb til As Vig

RESUME

I marts 2020 startede projektet med det primære fokus at involvere og engagere flest mulige lodsejere til at kigge på en ny arealanvendelse i området omkring As Vig på Juelsmindehalvøen. Området har bl.a. udfordringer med vand fra både oplandet og havet. I et tæt samarbejde i projektgruppen har Hedensted Kommune, Østjysk Landboforening, Velas og Danmarks Naturfredningsforening Hedensted arbejdet med lodsejerne i området. Sammen med Naturstyrelsen og SEGES er områdets udfordringer, igangværende projekter og potentielle muligheder kortlagt og løbende fulgt op på.

I 2020 afholdte projektet tre lodsejermøder, hvorefter 51 lodsejere underskrev en tilkendegivelse til projektet – altså at undersøge mulighederne for at bruge jordfordeling til en ny arealanvendelse. I oktober 2020 ansøgte vi MUFJO-ordningen ved Landbrugsstyrelsen, men fik i december 2020 et afslag, primært pga. manglende finansieringsplan og manglende direktivforpligtigende projektelementer.

Primo 2021 fik vi nedsat en politisk styregruppe bestående af formand og næstformand i Østjysk Landboforening samt formanden for Teknik udvalget og et medlem i udvalget for Fritid og Fællesskab i Hedensted kommune. I foråret 2021 holdt vi fem markvandring i området med forskellige temaer: udtagning af lavbundsjord, arrondering af ejendomme, natur og biodiversitet, naturpleje og jagt og

drikkevandsbeskyttelse. Som opfølgning, besøgte en Velas-konsulent 20 ejendomme til en ejendomsmæssig forundersøgelse i juni 2021. Resultatet fra undersøgelsen viste, at der er god opbakning til en multifunktionel jordfordeling og udtagning af jord til diverse projekter.

I september 2021 var Maria Reumert Gjerding, Søren Søndergaard og Frank Erichsen på markvandring i området, og hørte om udfordringer og barrierer ved den nuværende MUFJO-ordning. Efterfølgende sendte Miljø- og Fødevareminister Rasmus Prehn en invitation til møde på hans kontor i december 2021.

Hedensted Kommune har finansieret projektet i 2021 med 200.000 kr. Der er ikke afsat yderligere midler i budgetåret 2022. Vi har haft en individuel snak med fonde, pensionskasser og virksomheder om deres interesse som potentielle finansieringskilder til værditab på jord der udtages til andet formål. Det har endnu ikke medført en konkret finansieringsplan, hvorfor der i 2021 ikke blev genansøgt om et MUFJO-projekt ved Landbrugsstyrelsen.

Region Midtjylland har imidlertid ansøgt EU om finansiering til et EU LIFE BioScape projekt ved As Vig. Region Midtjylland fik tilsagn om midler i sommeren 2021. Projektet løber fra 2021-2026. Midlerne skal primært gå til biodiversitet, udtagning af lavbundsjord og jordfordeling.

MUFJO-projektet fortsætter derfor i regi af EU LIFE BioScape, men uden finansiering til en større jordfordeling. Det er besluttet at lave en ny teknisk forundersøgelse mhp. at udtage lavbundsjord. BioScape kommer til at arbejde videre efter samme principper som MUFJO-projektet, og både Østjysk Landboforening og Velas vil være tæt knyttet i organiseringen af projektet fremadrettet.

TILGANGE OG PROCESSER ANVENDT I PROJEKTOMRÅDET

Processen har primært fokuseret på relationer og netværk på tværs af organisationer, myndigheder og lodsejere. Vi har ringet ud til lodsejere. Vi har opbygget en god relation til vigtige aktører som Danmarks Naturfredningsforening, Rårup Jagtforening, virksomheder i området, lokalrådet og kirken bl.a. igennem en masse telefonsnakke og bilaterale møder. Det øger kontaktflden og interessen til projektet og har skabt mere ejerskab til områdets udvikling.

Pga. COVID-19 situationen, har projektgruppen fået gode erfaringer med brug af Microsoft Teams til løbende koordinering og orientering. Det har betydet, at vi nemt kunne mødes med lokale lodsejere til en kort status og orientering.

Sideløbende har vi arrangeret markvandring i samarbejde med lokale lodsejer-værter, hvor forskellige temaer tiltrak lodsejere med forskellige interesser.

Fra Østjysk Landboforening og Velas' side, har vi lagt pres på Hedensted kommune ved at inddrage det politiske niveau i beslutninger om fremdriften og økonomi.

KOMMUNIKATION

Der har været stor fokus på kommunikation internt og eksternt til alle interesserede lodsejere såvel som borgere.

MEDIER

- Facebook-gruppe, hvor der dags dato er 70 medlemmer. Østjysk Landboforening har administreret den, og har løbende slået nyheder op i gruppen. [Link til Facebook-gruppe: MUFJO ved As Vig](#)
- Østjysk Landboforening har lavet en hjemmeside, hvor der løbende er opdateret med nyt [Link til Østjysk Landboforenings hjemmeside](#)

- SEGES har lavet en film af projektet: [SEGES' film fra projektområdet](#)
- SEGES har lavet en video efter lodsejermøde: [Lodsejermøde om Multifunktionel jordfordeling](#)
- Østjysk Landboforening har lavet en flyer, der er uddelt i forbindelse med lodsejermøder (Bilag C).

PRESSEMEDDELELSER OG DÆKNING AF PROJEKTET

- Hedensted kommune: [Artikel fra Hedensted Kommune, 3 juni 2020](#)
- Velas avisen: [Nyhed i Velas-avisen, sommerudgave 2020](#) , [Nyhed i Velas-avisen, sommerudgave 2021](#), [Velas-avisen 28. januar 2021](#)
- Effektivt landbrug: [Juelsminde-halvøen under lup, 9. juli 2020](#)
- Landbrugsavisen: [Lodsejere, landboforening og kommune drøftede lavbundsjord og parkering af vand, 28. april 2021](#)
- Horsens folkeblad: [Lodsejere ved As Vig viser interesse for at bytte jord: Nu skal der søges midler hos Landbrugsstyrelsen, 13. oktober 2020](#)
- TV Syd: [Bytning af jord skal give færre oversvømmelser og glade landmænd, 10. november 2020](#)
- SEGES i marken: [Østjysk Landboforening styrer slagets gang, 3. juli 2021](#)
- Avisen Danmark. Erhvervsklommen – Bureaucrati bremser mere natur af Søren Søndergaard. 3. oktober 2021
- Effektivt landbrug: [Jordfordeling møder mange >>huller<< undervejs, 28. september 2021](#)
- Landbrugsavisen: [Jordfordeling møder muren på grund af stive regler, 2. oktober 2021](#)

LODSEJERINDDRAGELSE OG MØDEAKTIVITETER

Det første lodsejermøde i juni 2020 for de 10 største jordbesiddere i området. Vi forklarede overordnet tankerne bag MUFJO og lagde op til lodsejerne, hvad de synes der skulle gøres. Det blev efterspurgt, at vi var mere konkrete og turde pege på nogle potentielle løsninger.

Stormøder i det lokale forsamlingshus i oktober 2020. Godt 180 lodsejere og borgere var inviteret med. På mødet fremhævede vi konkrete eksempler på, hvor og hvordan et tiltag kunne iværksættes, f.eks. naturforbedring, vandparkering, lavbundsprojekt og afgræsning (Bilag D). Uffe Krog fra Aarhus Universitet var inviteret med, til at fortælle om den kulturhistoriske landskabsanalyse, Aarhus Universitet har udarbejdet for området. De fremmødte havde gode spørgsmål og der var en god diskussion af områdets udvikling.

I foråret 2021 afholdte vi markvanringer med forskellige temaer. Lokale lodsejere var værter ved arrangementerne der tog afsæt i at diskutere forskellige potentielle muligheder for udviklingen af området. Deltagerne kom med gode ideer til konkrete løsninger. Efter markvandringerne igangsatte en lokal lodsejere på eget initiativ, at undersøge mulighederne for et større afgrænsningsprojekt. Nu er 10 lodsejere gået ind det, og arbejder på at søge fælles støtte til bl.a. hegning.

Horsens Kommune henvendte sig, og ville gerne inspireres af projektet. Derfor havde Østjysk Landboforening hele Grønt Råd med på en tur rundt i området. Her fik vi talt om de fordele der er, når mange forskellige parter går sammen i et større projekt.

Markvandring i september 2021 med Maria Reumert Gjerding, Søren Søndergaard og Frank Erichsen. Her fik vi en god snak om hvordan vi kan forbedre rammerne for MUFJO-ordningen. Efterfølgende fik vi en invitation til et møde med Miljø- og Fødevareminister Rasmus Prehn i december 2021.

ERFARINGER FRA PROCESSEN I 2020 OG 2021

Velas havde i 2020 primært fokus på samarbejdet med forvaltningen i Hedensted kommune samt at få organiseringen og rollefordelingen på plads. I 2021 fokuserede Østjysk Landboforening på, at sikre den politiske forankring. Via den politiske sammensat styregruppe, blev der bl.a. afsat midler til facilitering og proces i 2021, samt taget en politisk beslutning om projektets fremtid. Det var helt afgørende for, hvor projektet er i dag. Midlerne blev blandt andet brugt til en ejendomsmæssig forundersøgelse, der skal arbejdes videre med i regi af EU LIFE BioScape projektet.

Landbruget vil gerne tage initiativ til at igangsætte processer der sikrer ejerskab til udvikling af lokale områder, og projektet her er et godt eksempel på hvor langt vi kan komme, hvis vi taler sammen på tværs af interesseorganisationer, myndigheder, styrelser og lokale repræsentanter.

Med midler fra Promilleafgiftsfonden har vi igangsat drøftelser på tværs af både lodsejerne i lokalområdet samt på et mere administrativt og teknisk niveau og det har resulteret i, at flere lodsejere kommer med ideer og løsningsforslag og nu selv arbejder videre med konkrete initiativer, som f.eks. et større afgræsningsprojekt.

Projektet er transparent, og de løbende fortællinger i Facebook-gruppen sikrer momentum i et stort og kompliceret projekt.

Det er vigtigt, at projektledelsen placeres et sted, hvor der er ressourcer til det. Efter det første år af projektet, gav flere lodsejere udtryk for utilfredshed om, at der ikke skete noget. I 2021 kom Region Midtjylland tættere på projektet, og efter tilsagn om midler fra EU i sommeren 2021, er Region Midtjylland kommet på banen med flere kræfter til at løfte projektledelsen. Sideløbende har Naturstyrelsen også vist interesse for projektet.

Vi er også blevet klogere på, at forarbejdet er enormt vigtigt, førend lodsejere inddrages. Vi skal allerede til det første lodsejermøde turde pege på nogle løsningsforslag, så det gøres mere nærværende og konkret for lodsejerne. Det er dog samtidig en svær balance mellem hvor meget der skal udpeges, og hvor meget indflydelse lodsejere skal have på udpegninger.

DE 4 STØRSTE UDFORDRINGER I ARBEJDET UNDER PILOTORDNINGEN FOR MULTIFUNKTIONEL JORDFORDELING

1. **Lempe krav til ansøgningsmaterialet:** Da As Vig området ikke er placeret i et delvandopland med internationale forpligtigelser, har det været en stor udfordring at finde et direktivforpligtigende projektelement til ansøgningen. Det virker modstridigt, at et godt projekt med stor lodejeropbakning, ikke kan finansieres fordi det ikke er placeret et sted med internationale forpligtigelser. Der er behov for at ordningen er mere fleksibel, og at kravene lempes, så gode projekter ikke falder på, at de f.eks. mangler direktivforpligtigende elementer.
2. **Behov for et tættere samarbejde med Landbrugsstyrelsen:** Når en pilotordning som denne er under udvikling, er der behov for tættere sparring med nøglepersonerne. Vores oplevelse er, at indholdet i ansøgningsmaterialet mangler fleksibilitet. Som eksempel ville Landbrugsstyrelsen ikke godtage, at kortet med projektafgrænsningen var sekskantet i stedet for firkantet.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

3. **Økonomi til proces:** Det er fortsat et stort ønske fra Hedensted Kommune at fastholde det tætte samarbejde med Velas, netop fordi det skaber et godt og troværdigt bånd til lodsejerne, når både landboforening, rådgivning og kommune går sammen om et projekt. Derfor er det vigtigt, at der fremadrettet afsættes midler til alt det indledende arbejde, hvor der er fokus på at skabe gode tillidsfulde relationer til lokalområdet. Midlerne fra Promilleafgiftsfonden har kickstartet forløbet i 2020 og 2021, og fremadrettet vil Velas' tid i projektet understøttes via EU's midler.
4. **Forskellige interesser og ambitioner:** Landbruget vil gerne være igangsætter på forskellige projekter, og når der afsættes midler til forskellige ordninger, bør kommuner og styrelser være klar til at tage opgaven på sig. Jordfordeling har været en prioritering i Østjysk Landboforening i flere år, og derfor er dette projekt også politisk forankret i landboforeningen. Desværre har projektet ikke været politisk forankret fra starten i Hedensted Kommune, og det efterlader en frustration hos lodsejerne. Derfor anbefaler vi, at man starter med at sikre den politiske forankring i såvel landbrugspolitiske og kommunalpolitiske fora, så det organiseres rigtigt og der afsættes midler og ressourcer til arbejdet.

HVORDAN SIKRES FREMDRIFTEN I PROJEKTOMRÅDET?

Der er velvilje blandt alle parter i projektgruppen i at fastholde og fortsat drive processen. Projektet udfolder sig nu til et større EU LIFE BioScape projekt, hvor den multifunktionelle jordfordeling stadig er central for de løsninger, der skal findes.

Region Midtjylland er ved at organisere et nyt set-up, hvor både Velas og Østjysk Landboforening regner med fortsat at have en central plads i udviklingen af projektet.

Det er afgørende for den fremadrettede proces at ejerskabet til projektet forankres i landbrugspolitiske og kommunalpolitiske fora. Østjysk Landboforening arbejder på at bringe de kommende politikere i det nye byråd tættere på projektet.

ANBEFALINGER TIL FREMADRETTEDE PROJEKTER

1. Husk at sikre den politiske forankring i både landbrug og kommune inden projektet startes op
2. Udvælg nøglelodsejere der enten er for/imod forandring. Sørg for at få gode snakke med dem, så de føler sig særbehandlet og klædt på. Brug dem til at komme med indspark til forskellige aktiviteter til en bredere inddragelse.
3. Skab en dialog med andre interessenter og virksomheder og knyt dem tættere på projektet. De kan ofte understøtte processen og sikre, at deres bagland også er velinformeret. De kan også komme med indspil til andre samfundsmæssige interesser der måske kan understøttes igennem et projekt og skabe synergier.

BILAG

Bilag A: Projektbeskrivelse indsendt til SEGES

Bilag B: Udsendte breve via e-Boks

Bilag C: Flyers uddelt i forbindelse med lodsejermøder

Bilag D: Anvendt præsentationsmateriale på lodsejermøde

Bilag E: Kortmateriale

Bilag F: Skema til samtykkeerklæring